

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в насажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Трудности в зложеню нового кабінету.

(X) Політичні круги в Австрії звернули тепер всю свою увагу на справу утвореня нового міністерства. Урядове оповіщенє про задачу поручену цісарем бар. Бінертови висловлює ся зовсім коротко, що поручено єму задачу утворити нове міністерство. Які прикмети, яку ціль і який характер має те нове міністерство мати, про се не згадує нічого урядове оповіщенє. Одначе нема найменшого сумніву, що при порученю сеї задачі бар. Бінертови були обговорені всі ті справи, а також всі можливости на случай, як би єму не повело ся довершити сю задачу. А трудности, які має побороти новоназначений міністер президент, є не малі. Тут висують ся не лише різні личности і сторонництва парламентарні, котрі хотілиб собі здобути як найбільшу участь, а тим самим як найбільший вплив на парламентарні й політичні справи, але крім того всякі програмові домаганя тих сторонництв.

Трудности, які стають в дорозі новому міністрови-президентови до осягненя мети, справляють єму передовсім німецько-чеські відносини в Чехах, від котрих у великій часті зависима є успішність або безуспішність законодатної роботи в держ. раді. Отже в ту сторону передовсім приневолений звернути ся бар. Бінерт, щоби забезпечити можливість спільної праці в кабінеті чеських і німецьких міністрів. Національно-язиковий спір в Чехах був і є все тим каменем, о котрий розбивають ся змаганя керманічів австрійської політики.

Але побіч сих трудностей є ще й інші, котрі причинили ся до упадку міністерства бар. Бека. Австрійські університети стали головно під впливом відомої справи проф. Вармунда огнищами політичної агітації, відвертаючи молодіж від наукової роботи, а ся політ. агітація переносить ся відтак на улицу і з уличною товпою доводить до заколоту спокою по великих осередках країв. Тим то нічого дивного, що христ. суспільники, котрі змагають до правильної парламентарної роботи, бачили головне недомаганє політики бар. Бека в легковаженю і проволіканю полагоди сего питаня університетского. Отсе дві головні точки домагань христ. суспільників: порозумінє між Німцями а Чехами в чеськім соймі і заведенє ладу і спокою на університетах, і нічого дивного, що християнсько-суспільне сторонництво, котре вважає себе держав-

ним сторонництвом, бажає здобути собі вплив на хід внутрішньої політики австрійської і в тім напрямі, хоч не бажає здобувати більше місць в кабінеті, звертає бачне око на обсаду поодиноких міністерств, а особливо міністерство просвіти і судівництва.

Про домаганя з чеського боку ми вже згадували. Що Чехам залежить головно на правильній роботі законодатній в чеськім соймі, се так ясно як сонце. Алеж і сему не можна дивувати ся, що они обстають за удержанєм стану посіданя, яким вважають язикові розпорядки видані ще Штремавром і домагають ся, щоб їх бережено. Домаганє засновин чеського університету в Моравії признала оправданим і бюджетова комісія і польська палата і моравський сойм, а німецький стан посіданя не потерпить нічого наслідком здійсненя сего домаганя, бож Чехи не опирають ся тому, щоби на Моравії рівночасно засновано також німецький університет.

Наколи отже N. fr. Presse думає, що тих домагань не можна вважати на правду поважними, а висуненими лише проти Німців, то очевидно не залежить їй на уможливленю порозуміня в Чехах і на спокою в чеськім соймі і в Празі. Накликаючи німецьких вольнодумців проти мнимого наїзду Славян і христ. суспільників, сіє ліберально-жидівський дневник лише вітер, з котрого може зібрати лише бурю. Лібералізм не довів до волевеня і успокоєня народів і країв австрійських, він, як бачимо, занепадає зовсім і находять ся ще в судорогах. Пора тепер повести австрійську політику иншим шляхом і в тім почиває трудність для бар. Бінерта.

З нагоди впасти „Діла“ на Є. Е. Митрополита Шептицького.

Одержуємо до поміщеня отсе письмо: Заява преданности Високопреосв. Андрєви від кліру деканату пістиньського.

Ваша Експеленція!

Духовенство деканату пістиньського, зібране дня 5. листопада 1908 на Соборі дек. в Ключеві великім, видячи з боєм серця, як люди злої волі так словом як і через часописи та книжки ширять в нашій суспільности напрями ворожі релігії, як одні намагають ся незрячих впрост до безвірства довести, а другі — в масці твердих патриотів і людий релігійних — їх від кат. Церкви відвернути, а щоби свою ціль лекше осягнути, окле-

ветують Епископат і духовенство, та накидують ся на него з дикою зайлостію, — протестує проти тої безсовітної роботи, яка мусить, наколиб її не спинювано, довести наш народ до цілковитого занепаду морального.

Найпоганійшу ролю в тім напрямі взяла на себе часопись «Діло», напавши в ч. 182 з д. 14/8. 1908. в безпримірно гидкий спосіб на дост. Особу Вашої Експеленції. Відчуваючи болюсно тую тяжку кривду і чорну невдяку супроти Вашого Високопреосвященства, котрий з повною саможертвою віддає себе цілого на услуги нашої Церкви і народу і щедрою рукою причипяється до культурного єго подвигненя, протестуємо проти того поведєня згаданої часописи і просимо прийати вислів нашого глибокого почитаня, нашої синовної любови і щирої преданности.

Алексій Слюсарчук, декан, Іван Рогужинський, І. містодекан, Мих. Левіцький, П. містод., Теодор Трач, Вол. Озаркевич, Теоф. Шухевич, Алекс. Майковський, Дион. Балширкий, Юл. Станіславський, Євген Данилович, Ів. Монашівич, Ант. Мануляк, Вал. Луговий, Ник. Руденський, Ник. Томич, Григ. Дурделла.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Вся внутрішня політика австрійська зосередила ся около міністерского пересилєня, котре бар. Бінерт з поручєня цісаря має полагодити утворенєм нового кабінету. Справа доволі трудна, як се обговорюємо на передовім місци і в сій хвилі не можна сказати нічого певного і рішучого, чи і як задача повірена бар. Бінертови буде розвязана. Навіть що до часу, коли буде справа полагоджена, не можна нічого певного подати.

Все відбуває ся поза кулісами а бар. Бінерт має сю вдачу, що не любить вдавати ся з дневникарями, котрі намагають ся вивідати про стан справи. Всеж таки розійшли ся вісти, що бар. Бінерт протягом середи має скінчити своє посланіцтво, а наколи не поведе ся єму утворити коаліційного міністерства, тоді утворити урядничий кабінет. З Праги знов звіщають, що наразі покличе до кермованя справами поодиноких міністерств секційних шефів а тимчасом буде вести дальше переговори. Бар. Бінерт рад би з парламент. сторонництвами заключити тимчасовий розєм, щоби перевести бюджетову провізорію, справу злуки Босни й Герцоговини і деякі инші конечности державні, а в такім случаю в лютім утворив би ся парламент. кабінет, а колиб се не вдало ся, розвязано би держ. раду. Німці одначе вже тепер заявляють ся проти токого розєму, бо в тім бачать проволіканє полагоди своїх домагань. З двірських знов кругів вийшла вість, що там противлять ся покликаню до но-

вого міністерства котрого небудь з до-теперішних міністрів.

Вісти про утворенє урядничого кабінету можна вважати лише тактичним маневром, щоби сторонництва, котрі крім німецьких вольнодумців рішучо противні урядничому кабінетови, приневолити до уступчивости.

Ми вже вказували на те, що христ. суспільники впливають вельми рішучо на хід цілого пересилєня, котре неперечно їх заходами закінчило ся так нещасливо для бар. Бека, а сі наші погляди потверджує вповні N. fr. Presse, котра приписує міністроу д-рови Гессманови головну і могутну ролю в цілій сій справі і длятого з небувалым завзятем виступає проти христ. суспільників.

Але треба також признати, що й польське коло вельми запопадливо ходить коло справи, парлам. комісія єго відбуває безнастанні засіданя і старає ся при сій нагоді висьднати собі дальше розширенє краюї автономії. Чи парламент. комісія руского клубу знає про сі змаганя і коли думає над ними застановити ся, чи аж тоді збере ся, як буде скликана держ. рада і все буде між сторонництвами а керманичем нового правительства уложене, не знаємо, але у нас все звичайно опізнює ся і тому виходить з того шкода.

Христ. суспільна »Korr. Austria« ви словлює погляд, що до середї поведе ся бар. Бінертови утворити не тільки спарляментаризоване, але в цілости парламентарне міністерство. Христ. суспільники не вірять в які небудь трудности, бо ті трудности находять ся в кругах політичних, котрі раді би завести урядниче міністерство, і тому дневникарство тих кругів (ліберальне) висловлює побоюваня, котрі нікого не злякають. Так само не можна і з Угорщини побоювати ся яких небудь перепон, а погрози звідтам є просто смішні (N. Pester Journal дуже не радий, що в Австрії зріє могутний вплив христ. суспільників). Так само нема чого побоювати ся становища коаліції малярської супроти нового кабінету, бо така коаліція ще не відома (нові вибори в Угорщині всеж таки змінять склад сойму). Христ. суспільні провідники Ліхтенштайн, Гессман і Вайскірхнер вказували в останних своїх промовах на грізне заграничне положенє і потребу скупленя сил державних для пособлюваня боснійській акції, щоби забезпечити також рішенє єї в парламенті. Христ. суспільники встоюють длятого за скорим рішенєм пересилєня і забезпеченєм спокійної роботи в держ. уаді.

Побут кількадневний грецького короля, котрий приїхав до Відня зложити цісарєви ювілейні бажаня, набрав в сій хвилі важного політ. значіня. Принятє і промови обидвох монархів були незвичайно сердешні. Також бар. Еренталь переговорював довший час з королем. Небавом має приїхати брат царя Миколи, щоби висловити цісарєви ювілейні бажаня іменем царя і царского дому.

Заграниця.

Національна горячка в Сербії викликана промовама королеви Юрія і єго та Пасича поїздкою до Петербурга починає нараз опадати, бо виявило ся, що Сербія зазнала замість сподіваної помочи лише розчарованя. Се виразно зовсім висловлюють білгородскі дневники.

Німецьке дневникарство вельми різко виступає проти личного правління цісаря Вільгельма а берлінська Zuckert навіть домагає ся єго абдикації. В личних виступах цісаря добачає німецьке дневникарство поважну грозу безнастанної запутанини в заграничній

політиці, що може довести до заколоту мира.

Спир, який виринув задля подій в Касаблянка в Марокку, між Францією і Німеччиною, буде імовірно мирно поладжений, одначе і французске дневникарство побоює ся, що ся поагода не буде тривка і може дійти до нового спору. Президент французкої палати Думе висловив ся, що Німеччина хвилєво уступила, бо не хоче роздратовувати Францію, але на єго погляд в ії на французско-німецька є неминуча. Виравді не вибухне она зараз, але треба числити ся з тим, що се послїдує в найблизній будучині.

3 російского конституційного раю.

(Δ) Відносини в Холмщині, про які небавом подамо вісти з українських дневників, ворогованє урядових кругів проти української мови в школах, закряванє »Просьвіт«, книгарень і т. п. все те стає певним доказом, що в Росії конституція є лише параваном, котрим перед заграницею для успішних фінансових операцій закряває ся дійсна самовлада. Наводимо тут за київскою »Радою« лист з Одеси, котрий яскраве кидає світло на поступованє тамошних властей з українськими доцентами на університетах.

Алеж так само, як з національно-політичного становища бачимо в сїм російським раю безприкладну самоволю, так і з народо-господарского становища Росія не представляє ся таким раєм народного добробиту, гаразду і щастя, яким малюють наші москвофіли в своїх »изданиях«, щоби туманити наших селян. Допише з Таращанського повіту, котру також наводимо за »Радою« подає образ відносин селянства в Росії.

»Недавно виїхав з Одеси пр.-доцент О. С. Грушевский, покинувши одеський університет. Справа виглядає так: пр.-д. Грушевский оповістив, що викладати ме сього академічного року два курси — »Очеркь украинской истории« та »Эпоха послѣ Петра I« російскою мовою. Отже з наказу ректора Левашова декан історично-філософічного факультету обьявив, що О. Грушевский оповіщених курсів не чататиме. Тай по всьому.

Пригадаємо історію викладів пр.-д. О. Грушевского в одескому університеті. Згідно бажаню студентства рада професорів запросила О. Грушевского до викладів по українській історії в 1907 р. Деся в перших місяцях 1907 р. відбула ся вступна лекція нового прив.-доцента, на якій засідала і рада факультета. Після викладу студенти попросили пр.-доц. Грушевского викладати українською мовою; на се дехто з професорів, що були на лекції, відповів, що мова викладів цілком залежить від порозуміня між лектором і студентами. Таким побитом за згодою професорів факультету, правда висловленій в трохи непевній формі, неофіціально, з відома сїх професорів, читали ся лекції українською мовою. Слухачів було не дуже багато, бо курс О. Грушевского факультет лічив необовязковим, приватним, задовольняючи не практичним житєвим потребам українського студентства, але маючи їхнє бажаня за плятонічне.

З початку 1908 р. одеський чорносотенний часопис »Русская Рѣчь« що веде своєрідну боротьбу з українством, нжив і проти викладів О. Грушевского свого улюбленого способу боротьби: дав знати куди і кому слід про державну безпе-

ку від українських основних законів ітд. ітд. Пильне добаченє »Р. Р.« привело до того, що начальство університетске, яке в послідні часи »співає кольор чорний«, заборонило О. Грушевскому уживаня української мови в викладах і зробило »соотвѣтствующее внушеніє«. Вийшло так, що ніхто не знав у факультетській раді про українську мову, пани професори за пильною науковою працею спромogli ся забути про першу лекцію О. Грушевского, коли они дали лектору і студентам вільну руку в виборі мови; колиж було занегаго, з чийого дозволу йдуть виклади, то пани професори очевидячки зробили належато здивовані фізіономії і зрікли ся своїї попередньої поведінки. Таким способом лекції пр.-доц. Грушевского українською мовою було названо самовольним єго вчянком.

Розпоряженєм ректора зовсім скасовано курси Ол. Грушевского і російскою мовою. Зрозуміло, чому. »Катедра« українознавства, яку так »охоче« зорганізували пани професори, не розцвівши, завьяла »в утрѣ пасмурныхъ дней« заходами чорносотенців і університетської адміністрації, при могильній мовчанці факультета.

А »Русская Рѣчь« зрадїла і мабуть віджено бутербродів: не мало з приводу скасованя »державної безпеки«. В статі »Исходъ г. Грушевскаго изъ Одессы« »Р. Р.« висловлює своє щире задоволенє, що д. О. Грушевского не має в одеським університеті, прирівнює сей факт до виходу євреїв з Єгипта—і »до речі« радить зачинити »Просьвиту«. Не будемо спиняти на сій статі; зауважимо лиш, що прирівнюючи виїзд О. Грушевского з Одеси до виходу євреїв з Єгипту, сама »Рус. Рѣчь« якось дуже і дуже нагадує »фараона« в сучаснім розуміню сього слова.

— Василюко. (Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В четвер: руско-кат.: Зинівія і Зин.; римо-кат.: Покр. П. Д. М. — В п'ятницю: руско-кат.: Стахія, Наркиза; римо-кат.: Станислава К.

— Руска гімназія в Вишніці. Вступні іспити до першої класи ц. к. державної гімназії з рускою мовою викладної у Вишніці відбудуть ся дня 14, 16. і 17. листопада. Ученики мають явити ся з родичами або опікунами в дирекції заведеня між 8. а 10. год. рано і принести метрику на доказ, що в сїм році кінчать 10 літ. Вписові такси вивосять 7 К 26 с. Родичі або опікуни мають при вписі подати рідну мову ученика. При іспиті мають виказати ся ученики таким засобом знаня: 1) в мові викладній мають подати письмєнну аналізу поединчо розширеного речєня головного, імено означити в нїм части мови і їх форми та части речєня; 2) в рахунках мають бути в письмєнних виробах узгляднені також практичні питаня з щоденного житя.

В справі основаня сеї гімназії пише черновецька »Буковина«: Що сей новий наш культурний здобуток є довершеним фактом, треба завдячити також інтервенції наших послів в послідних днях (26/10—6/11) у міністрів, які налягали дуже запопадно, щоби санкція не проволікла ся. Пос. Василюко напер 26. жовтня на міністерство просьвіти, щоби відослало акт до кабінетної канцелярії, що треба було ще ургувати 27. через п. Семаку, а 29. через Лукашевича, нїм Мархет 30. підписав, а 31. відослав. Сєго дня явили ся Семака і Лукашевич у президента міністрів Бека, 3. листопада тамже Цеглинський, слїдуючого дня Сема-

ка і Лукашевич в кабінетній канцелярії з тим успіхом, що вже 5. листопада наступила царська санкція. Однак щоби рівночасно наступило і іменоване управління гімназії (проф. Клима), щоби не затягнулось її отворене, треба було колядувати по різних бюрах міністерських, як у референта гофрата Крапля, секц. шефа Канери, секр. др. Шлегера, шефа през. бюра Мадейского, що перепровадив дуже уміло п. Семака. — А про то могло було отворене гімназії стати ілюзоричним вже в останній хвилі, наколиб Бек був демісіонував день-два скорше, а в сій справі саме він був нам найприхильніший.

— П. М. Лозинський в ч. 248 „Діла“ з дня 3. н. ст. листопада е. р. помістив в статі „З біжучої хвилі“ замітки з приводу обсадження катедри політ. економії в львівському університеті проф. Грабским, на котрі вчора звернено мою бачиість і між иншим наводять до сих заміток ось таку згадку про д-ра Франка: „І тут пригадає ся мені доля д-ра Івана Франка. Він також мав наукові кваліфікації на університетську катедру, кваліфікації, які знайшли признане львівського сенату, однак він не спроневірив ся своїм „юним дням, дням весни“ і міністерство предложена сенату не затвердило. „Politisches Vorleben“ вистало, щоби не допустити Франка викладати з університетської катедри. А щоби міністерство припадково не забуло про те „politisches Vorleben“, постарав ся о те тодішний потентат нашої уговоної політики, Олександр Барвіньский. (Франко не раз говорив, що недопущене его на доцентуру, се виключно Барвіньского заслуга, збирав ся навіть колись написати про се). Бо й справді, як можна допустити до такого „згіршеня“, щоби на університетских катедрах засідали радикали, немов у нагороду за свою „деструктивну“ діяльність? Якаж тоді нагорода осталаб тим, що стоять на сторожі „ладу і порядку?“ І Франко не засів на катедрі“. Отсю сплетню виконану в каварній кузні не вперший раз пускають мої „приятелі“ в світ, щоби зогидити мое ім'я, хоч я рішучо сему заперечував, а они не подали на се ніяких доказів. Супроти того потворення сеї сплетні п. М. Лозинским заявляю, що се є просто нікчемна інфамія і визнаю п. М. Лозинського, нехай дасть доказ правди. — Сл. Барвіньский.

— **Справа Холмщини.** З Петербурга доно-

сять, що проєкт вилученя Холмщини є вже готовий і печатає ся в державній друкарні.

— **Народний концерт кїївської „Просьвіти“.** Минулої суботи, 18. ст. ст. жовтня, в лекційній салі городского народного дому, артистична комісія кїївської „Просьвіти“ уладила свій перший в сьому сезоні народний концерт. Загальне вражінє концерт зробив не погане, хоч і видно було, що уладжено его поханцем. Найбільше подобав ся публиці бандурист Ів. Кучеренко, який під акомпанїямент бандури співав думи: „Прощанє з бандурою“, „Буря на морі“ та „Плач невільників“. Досить добре — як пише „Рада“ — проспівали народню пісню „Ой, не сьвіти, місяченьку“ та арию з оперети „Запорожець за Дунаєм“, „Місяцю ясний“ д-ка Ляхович, яка має здоровий, але зовсім не вироблений голос. Теж можна сказати і про д. Клубкова, який співав „Реє та стогне Дніпр широкий“ та пісню „Не щецечи, соловейку“. З декляматорів, виключаючи д. В. Чорнушенка, ніхто не знав добре своїх точок і всі читали по книжці, а пильнуючи книжки, они не змогли передати ні настрою ні духа творів, через те й деклямації були бліді, одноманїтні, без искри щирого захоплення. А д. Островский, погнавши ся за дешевими лаврами, читав вірші прямо таки непристойно. Щирість почутя він замінив криком („У тієї Катерини“) та шаржом і утрівкою („Горе поета“ В. Самійленка). До речі зробимо одну увагу. Декляматорам варто булоб перед початком деклямації сповіщати, які вірші і якого автора они мають читати; публика на народних концертах звичайно програмок не купує і через те не знає, хто й що буде читати. На сьомуж концертї вперше виступав власний хор „Просьвіти“ під орудою П. Злобина і не погано проспівав декілька українських народних пісень.

— **Шкільний вечір школи М. Лисенка** відбув ся дня 31. жовтня в народній аудиторії в Кїєві. Уже сама програма концерту — до 30 точок — показувала численній публиці, яка заповняла народню аудиторію, що школа М. Лисенка має поміж своїми учениками багато молодих талантів, настілько підготовлених, що їх уже можна вивести перед люди. Виконанє поодиноких музичних та вокальних точок, яке иноді доходило до рівня справжнього артизму (Драгомїрецька, Мілявська, Сарчинський, Нихутів, Тамаркін і ин.), сьвідчвало, що професори іколи доложили чимало праці до виховуваня природних артистичних сил своїх учеників,

яке они ведуть очевидно цілком правильним натуральним методом. Були й недостачі у поодиноких виконавців. Але ми над тим всім не ставем спинятись, бо то звичайне зявище в учеників, які ще не опанували артистичною технікою так, щоби она увійшла в їх плоть і кров, стала їх другою натурою, та й самі шановні професори школи не забудуть очевидно помічених ними хиб виконаня і вирівняють їх. Правильний педагогічний метод, уважливість та щира праця професорів — се певна запорука, що молоді таланти, доложивши з свого боку потрібної праці, розвіють ся і сформуєть ся згодом в поважні артистичні сили. (За „Радою“).

— **Галабурди на віденському університеті.** Від кількох днів повторюють ся щоденно на віденському університеті биятики жидівських студентів з німецько-народними. Причину до бійки дають все жидівські студенти з буршівского тов-а „Емунга“, щоби приневолити німецьких студентів до даваня їм оружної сатисфакції. Тимчасом німецькі бурші уважають Жидів за нездібних до даваня їм задоситьучиненя. Жиди почали галабурду ще в суботу. Тимто в понеділок німецько-народні студенти зібрали ся в великім числі і заняли університетську рампу, супроти чого жидівські бурші станули на боці, боячи ся війти до середини. Обі сторони стояли так якийсь час визиваючи ся взаїмно поганими словами. Вкінці прийшло між ними до бійки, якій зробила конець поліція. При таких нагодах збігає ся все велике число волюцігів, які помагають обом сторонам бити ся. Так було і в понеділок, тому поліція мала багато клопоту, заки розігнала товпи закукурічених студентів і волюцігів. Вчашного дня галабурда повторила ся. Сим разом обсадили рампу жидівські студенти, але не встояли ся довго під напаром німецько-народних студентів і з порозбиваними головами мусіли уступити. Підчас бійки на рампі завалила ся балюстрада. Поліція виступила, але не могла в глотї ужити оружя. Аж до довшим часі вдало ся їх привернути спокій перед університетом. Тепер університетської рампи стережуть німецькі студенти, а всі входи до рампи обсадила поліція.

— **Епілюг усуненя Піскової гори.** Добігає вже два роки, як Піскова гора під Високим замком у Львові усунула ся і заспала на смерть візника Івана Гриняка і пару коней. Слідство тягнуло ся довго, бо не знати було, хто був винен тому нещастю. Два місяці пе-

Матеріяли до історії зносин Галичан з Україною.

Останними роками можна було читати в деяких часописях і місячниках видаваних на Україні, а також і в деяких тутешних, начеб то нещодавно навязано взаємини між Галичиною а Україною. Писали се очевидно люди, котрі ще вельми молоденькі і не тямлять давніших відносин, або не завдали собі труда прослідити історію тих взаємин, до яких уже оповіщено деякі матеріяли і документи. Ось і недавно проф. Студиньским видана переписка пок. Куліша з А. Вахнянином стає певним доказом таких взаємин в 60-их роках XIX ст. Отутже подаю яко дальші матеріяли до тих взаємин листи пок. Омеляна Партицкого о, що був тоді учителем гімназії в Тернополі, писані до мене тоді, коли я займав ся з моїми братами Осипом і Володимиром та з Волод. Навроцким, Евг. Желехівским, Венедиктом Борковским, Олекс. Огоновским і ин. товаришами університетскими літературною часописю „Правда“, яку в 1867 ми заснували складковими грішми яко орган тодішньої львівської „Громади“, зложеної головно з академиків а також і старших людей.

Отсі листи кидають певне сьвітло на діяльність Ом. Партицкого, а також на тодішні відносини в Галичині і взаємини з Україною.

У Львові в листопаді 1908.

Ол. Барвіньский.

Листи Омеляна Партицкого до Олександра Барвіньского.

Ч. I.

Милий Друже!

Зь кількох сторонь писали мені, що Ваша громада противна моєму ділові. Та радь би я, щоби Ви отверто, ясно, без всякої політики написали мені, у чімь мною хиблено, у чімь мене підозрівають? Я би радь зь усіма погодитись и всіх задоволити.

Теперь не знаю, чиєго совіту держатись; чи йти за проводомъ старших людей, чи покинути розпочату роботу и не втиркати ся до нічого. Я би рішивъ ся на послідня, но вже звязаний великимъ словомъ не відступаю назадь.

Що до нашого видавництва, то воно Вашій Правді певно не зашкодить. Ми ту зь великою бідною збираємо ліпшихъ людей до громаднєго ділання, а таке діланне на некористь нашої партії випасти не може. Виждайте добрихъ результатівъ зь веденої роботи, а теперь не зупиняйте нашого трудного становиська.

Не турбуйте ся недолжкомъ при „Правді“. По силі відложимо и зь фонду на Ваше видавництво, кобъ лишъ густіші складки впливали на відбиті фотографії. „Do, ut des“ нехай буде на нашій хоругві написано.

Просивъ я п. Лукашевича, щоби при моїй „одповіді московськимъ журналамъ“ зділавъ відъ редакції и своє заявленне. Таке заявленне було конечно потрібнимъ задля дальшого ужитку. Теперь я страшно знеохочений про таку неувагу, та й каю ся про

мою неосторожність вь заслці реченої статті.

Фотографії Куліша відбивайте якъ найскорше; ціну положіть, яку сами знаєте. Я би гадавъ зробити такъ: хто бравъ Білозерського, нехай платить поединчу ціну 16 кр., хто не бравъ тамтихъ фотографій, нехай дасть 50 кр. задля запоможени фонду.

Посилаю Вамъ 40 паръ Федьковичевихъ фографій. Если розійдутца, то роздавайте по такій ціні, якъ ту и деінде брали: пара 80 кр. зь відложеннемъ 40 кр. на ціли листер. Якъ переконаєте ся зь залученого посвідченя, трачу я на одній парі 5. кр. а. в., та для доброго діла таки и на дальше тратити бажаю. Не о кілька крайцарівъ мені ходить...

Якъ Ваша ласка, то надшліть мені всі дотепершні числа Правди. Я мої порозсилавъ вь далекі краї, а теперь мавбимъ до одного доброго чоловіка заслати, та нема усіхъ чисель підъ рукою. Може мені пощаститця праведну душу позиськати для нашого діла. (Если усіхъ чисель не можете надослати, то пришліть хочъ почавши від числа 7—12. и посліднє число).

Засилаю Вамъ полемики Куліша зь московськими часописями. Читателівъ Правди вони заінтересують и вь деякихъ уступахъ забавлять. Тілько прошу одповіди Куліша перевести вь цілости на нашъ языкъ.

У насъ чує ся загально потреба якого-сь „нового Страхопуда“. Еслибъ хто фативъ ся за таке діло, то можна при дешевій ціні надіяти ся доброго поведення. А теперь відбуває ся по за нашими плечима велика пропаганда, на

ред катастрофою інж. магістрату Толочко заборонив там був копати пісок і поставив в тім місці поліціанта. Однак шеф бюро будівельного радн. Горецький казав усунути поліціанта. Через те цегольник Шарф і крамар Богнер могли без перепони копати пісок з Піскової гори і довели до нещастя. Прокуратура обжалувала Шарфа, Богнера і Горецького. Оноді була судова розправа. По переслуханню свідків судья засудив Жигм. Шарфа на місяць строгого арешту, а Горецького і Богнера увільнив. Вдові по Гринякови признав суд 42 К на кошти похорону, а з рештою її жаданя 8.000 К відшкодована за смерть мужа відослав її на дорогу цивільного процесу.

— **Перша жертва війни.** З Босни наспіла телеграфічна вість до Перемишля, що син тамошнього горожанина Побідинського, який служив в 10. п. піх. стаціонований недалеко сербської границі, погіб від кулі сербського жовніра. Побідинський служив в 9. компанії наваного полку.

— **Університети в Європі.** Европа має 125 університетів зі 228.732 слухачами. Найбільше число слухачів має Берлін, бо 13.884. За Берліном йде Париж зі 12.985 слухачами. Опісля по черзі йде Пешт з 5.551 слухачами, Відень з 6.205 слухачами. Німці що до числа університетів стоять на першій місці; мають они 21 університетів і річно 49.000 слухачів; опісля йде Франція з 16 університетами а 32.000 слухачами, Австрія з 11 університетами а 30.000 слухачами; Англія має 15 університетів а 25.000 слухачів; Італія має 21 університетів а 24.000 слухачів; Росія 9 університетів а 23.000 слухачів, Іспанія 9 університетів а 12.000 слух., Швайцарія 7 університетів а 6.500 слухачів, Румунія 2 університети а 5.000 слухачів, Голяндія 5 університетів а 4.000 слухачів. Дальше йде Греція, Норвегія, Данія, Португалія, Болгарія й Сербія; всі ті країни мають по одному університетови.

— **Смерть суфлера.** В міскім театрі в Каліши стало ся на сцені нещастя. Суфлер Гурановський прийшовши на пробу, не замітив

котру ми собі здорові мовчимо. Для такого Страхопуда є у мене ще зь давнихь семинарицькихь виданій немало материялів. Ходить тільки о виданне першого нумеру, а інші видавалисябь по звороті коштів. Для оплати першого Nr-а я вистараю ся гроша, якь скоро дізнаю ся, що у добрихь рукахь спочило діло. — Треба конче „клинъ клиномъ вибивати“.

Историю Маркевича пришлю сими днями; теперъ еще у директора в рукахь.

Для Правди надіславбимъ Вамъ чужий артикулъ, но тимъ не зараджу Вашимъ клопотамъ. Артикулъ надрукує ся, а потомъ зновъ не стане материялу для дальшого видавництва. При тимъ мене багачько коштує заходу, закимъ вимучу який гарний артикулъ. Треба — отверто Вамъ кажу — на усі сторони и добре калатати, а певно не заведетесь. Мині еще мимо широкихь розписокъ не лучилося стрітати на великі завади між руськими людьми.

Качала, мовивъ Глинський*), прочитавши річи Страхопуда на Куліша, вертаєсь на нашу сторону. Глинський обіцяє Вамъ дещо написати. Пишіть и Ви до него.

Згарський замучив ся коло роботи; мині зо словаремъ и граматикою такожь світъ завертаєсь, а ту еще школьні річи та завданя не дають супочинку. И часу не маємо ча стіще зь Вами о гарнихь річахь побесідувати.

Вашъ щирый другъ и слуга
О. Партицький.

Тернопіль 25. жовтня 867.
(Привагляйте словарь).

*) о. Михайло Глинський був парохом в Новім Селі.

в темноті, що зі сцени усунено підлогу, аби спустити долі куліси і упав в пивницю глибоку на два поверхи. Потовченя були такі тяжкі, що Гурановський до кількох годин помер.

— **Доля редакторів.** Орган Кльофача „Ceske slovo“, аби допечи ліберальним Німцям, оголосив спис приватних довгів праского дописувателя N. fr. Presse і члена редакції Bohemia Каца. Кац взяв собі се так до серця, що вчера скочив до Велтави і утопив ся. — В Чернівцях відобрав собі жите одвічальний редактор Bukowiner Volksblatt-у С. Лео, який за свій підпис на газеті брав місячно аж 30 К і мусів ставати перед судом, як хто заскаржив газету. В останних часах мав через те тільки процесів, що попав в нервовий розстрій і закінчив самоубійством.

— **Поетичний кутик.**

І що значить, о серце, смуток твій,
На що про ясну яр цвітисту снити?
І осінь має чар — стубарвний стрій
Киди' з пурпури й золота на віти!
Ой, сі краски, сей блеск вже без надій,
Нічо не в силі вже жита сповнити —
Сеж не весна — даремні поривання,
Зима несе з собою сон... мовчання...

У. К.

Оповідки.

— **Репертуар руского театру в Стрию.**

В четвер дня 12. с. м. „Чумаки“ комедия в 4 діях Карпенка-Карого.

В п'ятницю 13. с. м. „Жидівка“ опера в 5 діях Галевйого. Гостинний виступ Шляфенберга.

— **Вечер пісні і гумору** д-ра Льва Лопатинського відбуде ся в Бучачи, в неділю, дня 15. с. м. в великій салі „Рускої Бесіди“, початок о год. 7^{1/2} вечером. Концерт в Чорткові з причини місцевих обставин відложеной на пізнійше.

— **Вечерниці з танцями** уряджує тов-о „Основа“ в саях львівської „Рускої Бесіди“ в суботу дня 14. с. м.

Посмертні [†] оповістки.

— **О. др. Атаназій Окуневський**, емер. лікар повітовий і гр.-кат. священик, упокоїв ся дня 6. с. м. в 71. р. жита в домі свого сестринця д-ра Л. Озаркевича в Городку. Покійник по 13-літній службі священичій повдовівши, посвятив ся лікавским студиям і став з часом повітовим лікарем. Перейшовши на емеритур, поселив ся у Львові і заложив „Тов-о св. Андрея“, яке має на цілі побудоване санаторії для руских священиків. Свою одинокую дочку др. Софію з Окуневских Морачевску виобразував на першу лікарку в Галичині. Покійник був рідним стрійком зглядно вуйком родин Окуневских і Озаркевичів. В. с. п.!

Телеграми

з дня 11. листопада.

Білгород. „Малий Журнал“ доносить, що сербскому відпоручивкови Новаковичеви в Царгороді повело ся заключити союз Туреччини з Сербією.

Рєка. Соціальні демократи скликали вчера збори робітників в справі виборчої реформи до угорского сойму. Для попертя своїх жадань і запротестованя проти виборчого проекту Андрашого робітнички в числі 15.000 розпочали вчера в полудне загальний страйк.

Берлін. З Петербурга доносять, що в Фінляндії заносить ся на ворохобною.

Молода вдовиця а священичої родини прийме місце до заряду дому. Зголошеня: **І. С. Д. Стрий**, poste rest. (1—2)

СПІШІТЬ СЯ і закладайте фабрики ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК

бо в котрій громаді нема ще тої фабрики, то там заложить Виділ повітовий свою.

А тогди так гарний заробок піде в панські кишені, бо знайте, що виріб цементових дахівок приносить річно найменше 3.000 К чистого зиску. Виділи повітові вже позакладали свої фабрики в дуже багато громадах Тернопільщини, Городенщини і много інших повітах. Тож спішіть ся до діла, бо за кілька днів вже буде запізно а тогди будете жалувати.

Хто схоче заложити собі **ФАБРИКУ ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК**, най напише до найбільшої рускої фірми Торговельно-Господарского Дому Стефана Ковцуняка в Коломії, а звідти ему щиро порадять. Адреса така:

Торговельно-Господарский Дім
СТЕФАН КОВЦУНЯК в Коломії.

Працюйте і шаліть!

Товариство взаємного кредиту

„Джістер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, уділяє позички на сирипти за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 літ (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслі приймають ся тільки 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тільки члени обезпечені в „Джістрі“.

З зисків уділив „Джістер“ на публичні добродійні цілі квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795,188 К.
Позички уділені	3,410,684 К.
Уділ членські	234,398 К.
Цінні папери	130,452 К.
Фонд резервовий і інші	48,842 К.
Льокапі	182,206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад залізничних поїздів важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломії	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломії	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	8:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	8:00	9:05	—	4:00	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в неділі означені †.

